

Hur ser naturens beredskapslager ut?

Den biologiska mångfaldens roll i kristider

Nic Kruys, Upplandsstiftelsen

- Ideell förening
- Medlemmar: Region Uppsala och Uppsala läns 8 kommuner
- Arbetat för naturvård, friluftsliv och folkhälsa sedan 1972
- Styrelse med förtroendevalda
- Kansli 20 personer + tillsynspersoner i naturområden
- Budget drygt 20 + 10 miljoner per år

- Ideell förening
- Medlemmar: Region Uppsala och Uppsala läns 8 kommuner
- Arbetat för naturvård, friluftsliv och folkhälsa sedan 1972
- Styrelse med förtroendevalda
- Kansli 20 personer + tillsynspersoner i naturområden
- Budget drygt 20 + 10 miljoner per år

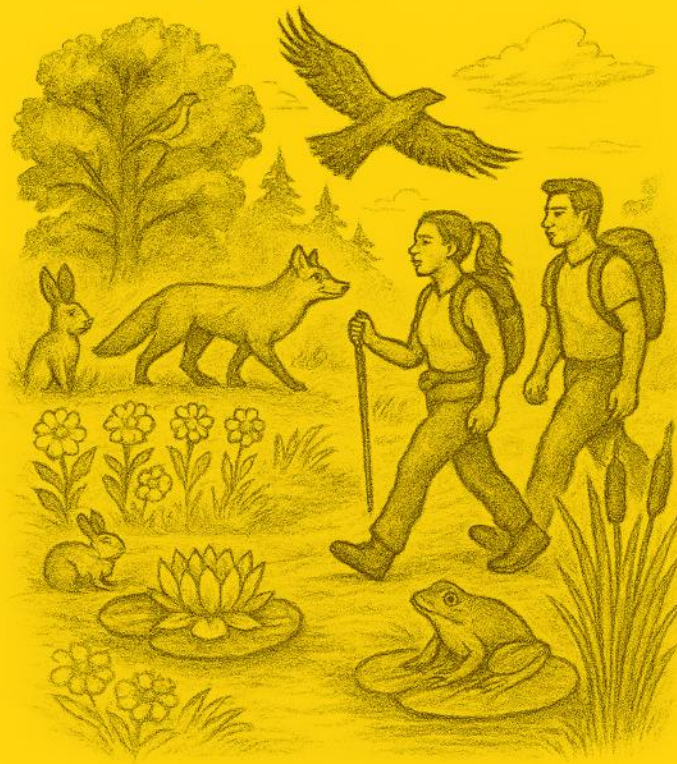

Viktig information till Sveriges invånare

**Om krisen eller
kriget kommer**

**OM KRISEN ELLER
KRIGET KOMMER**

Nils-Olof Engberg

Ny rödlista släpps 24 mars 2026

Nyhet publicerad: 2025-12-15

Den 24 mars 2026 publicerar SLU Artdatabanken Sveriges nya rödlista. Under arbetet med rödlistan har tillstånd och trender bedömts för drygt 23 000 arter. Av dessa har ca 5 200 rödlistats varav knappt 2 400 bedömts som hotade.

Situationen för många arter är ansträngd, men om viljan finns och resurser prioriteras kan negativa trender vändas. Rätt åtgärder på flera nivåer och under tillräckligt lång tid ger ofta goda resultat. Några exempel på detta är

Havs
och Vatten
myndigheten

SKRIVELSE
2026-02-18

Ärendenummer:

NV-07136-24

SKS 2024/3425

SJV 4.3.17-01324/2025

HaV 2024-003726

BV 7132/2024

Förslag till nationell restaureringsplan och författningsändringar till följd av EU-förordning om restaurering av natur

Redovisning av ett regeringsuppdrag

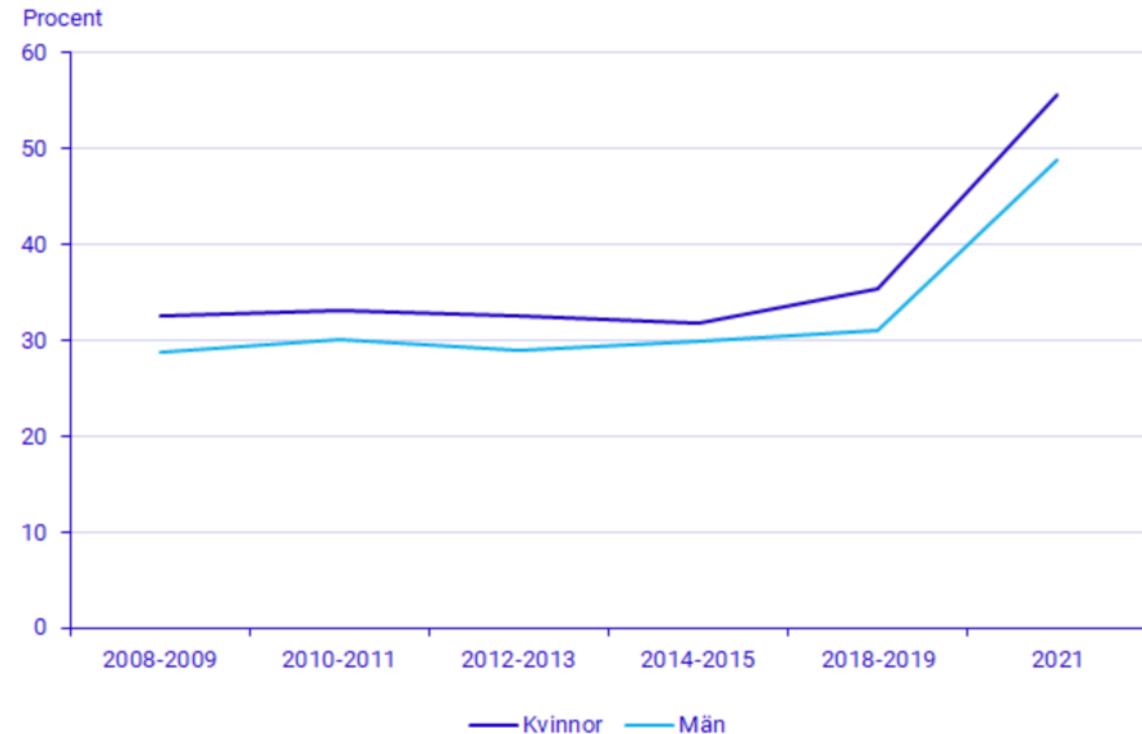
Tre 'case' för betydelsen av ett rikare naturliv vid kriser

- Covid19 - pandemin
- Torråret 2018
- Naturvård i krigstider – kriget i Ukraina som exempel

Under Covid ökade vistelser i naturen kraftigt

- Statistik från SCB
- Ökningen störst bland yngre (16-24) och äldre (85-), men med genomslag hos alla åldersgrupper.
- I Uppsala län visade användningen av appen Naturkartan kraftigt ökat intresse för information om naturområden och leder.

Andelar bland kvinnor och män 16 år och äldre som under de senaste 12 månaderna varit ute i skog och mark på fritiden minst en gång i veckan 2021. Procent

Naturen minskar stress

- Naturliga miljöer mer stressreducerande än parklika miljöer (Knez mfl 2018)
- Handlar inte bara om vad man ser, utan även vad man hör och vilka dofter man känner.
- Forskningen pekar på att vi berikas mer av en rik natur än en ensidig natur.

Case #1: Naturen och folkhälsan

- Naturen för folkhälsa förutsätter fungerande infrastruktur för friluftslivet
- Bygger många gånger på samverkan mellan offentliga, ideella och privata aktörer.
- Friluftslivets infrastruktur stärker civilsamhället

Case #1: Naturen och folkhälsan

RAPPORT

Vägen till ett mer robust samhälle

Den svenska friluftsrörelsens roll och potential att höja Sveriges krisberedskap

Svenskt Friluftsliv

INLEDNING

Stort engagemang kring beredskap

Rysslands invasion av Ukraina 2022 har visat att ett lands motståndskraft i krig och kris inte enbart avgörs av de militära resurserna.

UKRAINAS ERFARENHETER VISAR att ideella föreningar, frivilliggrupper, ungdoms- och friluftsföreningar, med flera, har haft en avgörande betydelse för landets förmåga att hantera kris, upprätthålla samhällsfunktioner och stödja både civilbefolkning och ytterst landets försvar. I Sverige inkluderas inte friluftsföreningarna i beredskapsplaneringen. Detta behöver ändras.

Den kartläggning som presenteras i denna rapport visar att engagemanget för beredskapsfrågor är stort. Nästan alla medlemsorganisationer ser den civila beredskapen som en central framtidsfråga och många bidrar redan i dag genom utbildningar inom exempelvis första hjälpen, HLR, navigation, samband och ledarskap. Samtidigt framträder ett tydligt glapp mellan viljan att bidra och de strukturer som finns för att ta tillvara denna kraft. I dag saknar en majoritet av organisationerna etablerade samarbeten med myndigheter och andra aktörer inom beredskapsområdet.

↓
Friluftsföreningarna har mycket av det som efterfrågas i en kris, till exempel utrustning.

MOT DENNA BAKGRUND vill vi lyfta friluftsrörelsens roll i Sveriges civila beredskap och inleda en dialog om hur denna resurs kan integreras i totalförsvaret. Under kriget i Ukraina har friluftsföreningarna blivit en viktig del av civilsamhällets lokala krisrespons och humanitära arbete. Ett tydligt exempel på detta är Scouternas insatser i Ukraina:

- Scoutgrupper har organiserat insamling och distribution av mat, kläder, vatten och annan utrustning till drabbade lokalsamhällen.
- Scoutkårer har använts som insamlings- och distributionspunkter och ibland som skydd för människor i behov av hjälp.
- Tusentals scouter har engagerat sig i stöd för flyktingar och internflyktingar, både i Ukraina och i grannländer.
- Internationella samarbeten har förstärkt hjälparbetet med leveranser av mat, mediciner och psykologiskt stöd.

EN ANNAN VIKTIG lärdom från Ukraina är hur jaktorganisationer och jägare mobiliserades lokalkännedom, naturkompetens och vana vid vapenhantering gjorde dem till en strategisk territorialförsvarets, organiserade skydd av lokalsamhällen och bidrog med logistik och överlevnadskunskap. Detta visar att

1 VÄGEN TILL ETT MER ROBUST SAMHÄLLE

Variationsrika skogar buffrar extremvädrets effekter

- Torråret 2018 ledde till utbrott av granbarkborrar.
- Enorm påverkan på ensidiga granplantager
- Ökat intresse för löv- och blandskogsbruk, som även kan gynna biologisk mångfald.
- Arbeta med naturen – inte mot!

Naturbetesmarker och slåtterängar

- Torråret 2018 var det stor brist på djurfoder och betesmarker
- Arealen naturbetesmarker och slåtterängar har minskat drastiskt, vilket missgynnar biologisk mångfald
- Markerna växer igen och kräver insatser för att kunna hävdas igen med bete eller slåtter

Upplandsstiftelsen restaurerar värdefulla marker

- Många lämpliga betes- och slåttermarker finns i anslutning till våtmarker och sjöar.
- Restaurerar ca 3000 ha igenväxande naturbetesmarker och många våtmarker.
- Ett ekosystemperspektiv. Nyttor för "Fågel, fisk och mittemellan".
- Stärker samverkan och bidrar till landsbygdsutveckling.

En utmaning

- Söka lösningar för att ta hand om slåtterhö för foder, energi mm

Naturvård i krigstid?

Nils-Olof Engberg

Home

Research ▾

Databases

Publications

SIPRI Yearbook ▾

News and Events ▾

News and events

SIPRI and WWF host discussion on wetland restoration in Ukraine and wider Baltic Sea region

19 November 2025

The war in Ukraine has powerfully demonstrated the defensive advantage of natural landscapes. This has renewed interest within Europe in how ecological restoration—specifically rewetting swamps and floodplains—can be integrated into national and regional security planning. This approach offers a novel opportunity to enhance military deterrence while delivering significant co-benefits for climate, biodiversity and water management.

The roundtable convened key stakeholders to discuss the strategic rationale, practical challenges and policy pathways for using wetlands as defensive infrastructure in Nordic and Baltic countries. It explored how nature-based solutions can be a cornerstone of modern security and resilience building.

Ukraine's massive nature project is helping veterans and land recover

Published: November 5, 2025 3.09pm CET

A pelican in the Dalamtian delta, where a massive rewilding project is taking place. Neil Aldridge/Rewilding Ukraine.

Ukrainians have always felt closely tied to their land, often expressing this through literature and folktales. But these connections have grown even stronger since the country was invaded by Russia in 2022.

Forests, rivers and meadows in Ukraine are considered sacred spaces and important to resilience. As Ukrainians have dealt with the constant stress of war, nature has been a place to reconnect.

Help for veterans

The impact of this massive rewilding project is not only being felt in the landscapes of the Danube delta and adjacent Tarutino steppe in south-west Ukraine where vital efforts are being made to preserve this endangered habitat.

An initiative known as Nature for Veterans was launched in 2025 with the aim of helping soldiers and their families find emotional restoration from the horrors of war by immersing them in these newly revitalised areas of south-west Ukraine, far

Hur ser naturens beredskapslager ut?

- Naturen ger oss väldigt många nyttor redan idag
  - Från folkhälsa till livsmedel och klimatanpassning
- Sinande lager- behöver fyllas på
  - Även i kristider har vi stor nytta av biologiskt rika ekosystem
  - Fortsatt skydd och restaurering av områden med höga naturvärden
- I behov av både underhåll och upprustning
  - Ökar samverkan markägare-djurägare-ideella-privata-offentliga
  - Stärker civilsamhället